

N., hi afegeix «*estral de blat*: calamitas satorum, casus, strages». Amb això cf. «del blat --- l'*estral* de la pedregada» en un article ripollès de 1927 (*AlcM*). També ací pogué haver-hi, en part, eco del ll. *stragem dare satis* «ravager les compagnes», Virgili. —⁶ Lacav. també, però, copiant-ho com amb fredor, en un mot i sense esmentar cap frase, contra el que sol fer. —⁷ La nostra cancelleria tenia bon coneixement del mot com a bon castellà, ja en el S. XIII, i se'n serveix en un amonestament en llenguatge aragonès enviat als sarraïns de Granada, c. 1293: «corriestes e feziestes correr por muytas partes la tierra de --- el rey de Castiella e *estragestes* su gent e su tierra» (*BABL* III, 185).

Estragina, V. *teranyina*

ESTRAGÓ, 'Artemisia dracunculus', del fr. *estragon*, i aquest, de *ṯarḫún*, id., mot que en àrab és de procedència estrangera i d'etimologia incerta. □ 1.ª ²⁰ *doc.*: *estragon*, Lab. 1839; en francès des del S. XVI, en àrab des de fi S. IX; el castellà el prengué també del francès [1762] d'on també el rebé directament el català. Veg. el *DCEC* i el *DECH*.

Estrai, V. *estai* i *estral* (ESTRAGAR) *Estrai*, V. *estratx* *Estral*, *estralejar*, V. *destral* *Estrall*, *estral·la*, *estrellada*, *estrellar*, V. *estràgar*. *Estrambacar*, com diu *AlcM* errada de lectura, però no per un fantàstic **escriuentar* sinó per *escrebantar* (grafiat com *escribatar*, amb titlla llarga de nasal que semblaria entendre's des de la primera a) *Estràmbol*, *estrambot*, *estrambòtic*, V. *estribot*

ESTRAMONI, pres del ll. modern botànic *stramonium*, que probablement es derivà del cat. ant. *estremonia* 'astrologia, màgia' —deformació d'*astronomia*— a causa dels efectes narcòtics de l'estramoni. □ 1.ª *doc.*: c. 1450, Ausiàs.

«Quan hi pens, de mi reneç, / del que-n passí en secret / e public¹ lo que-n he fet / —gents ne fan lo testimoni— / bo seria *estremoni* / per tancar l'ull dels vehents; / yo vull dir mal de les gents / ---», Ausiàs CXXXVIII, 305. D'*estremonia* per *astronomia* dono molts testimonis medievals catalans, castellans, etc., en el *DCEC*, article al qual bastarà remetre per a això i per a més plena argumentació. El testimoni d'Ausiàs és el més antic del mot en qualsevol llengua.

¹ És inadmissible la lliçó e lo public^h (que respecten els publicadors), perquè: 1) lo és una evident diplografia de copista (a causa del lo que segueix); 2) és antigramatical e lo en lloc de e-l; 3) és hiper-mètric: és al mig d'una sèrie d'heptasíl·labs (octosíl·labs it.), 23 versos seguits; 4) va contra tot sentit lògic: el que diu és que renega del que ha fet en secret i ho publica: public 'jo publico'; si no ho publicués la gent no en podria fer testimoni com diu en el vers següent.

Estramordir, V. *estamordir* *Estramp*, V. *estribot*

Estràmpol, V. *estribot* *Estrampussar*, deformació del cast. *tropezar* (veg. *DCEC*) *Estrancat* de *estancat* contaminat per *atranca* (*DCEC*, *TRANCA*) *Estranger*, *estrangeria*, V. *estrany* *Estràngol*, V. *estrangular* *Estràngol* (joc), segurament alteració del cast. *tàngano* (dissim. en *tàngalo*, amb repercussió i es-aglutinat), l'etimologia del qual està ben aclarida (*DCEC*).

ESTRANGULAR, pres per via mig-sàvia del ll. *strangulare* id. □ 1.ª *doc.*: fi S. XIII.

Sembla haver tingut una vida quasi-popular en algunes zones, com en altres llengües romàniques (fr. *étrangler*, it. *strangolare*, *strangolato* en les glosses de Silos). «Si algun dia estaria que no dixés Ave Maria, ¹⁵ que mantenent lo-l *estrangolés*» (el dimoni, referint-se a un pecador penitent), *VidesR*, 83v1, n. 124 (traduint *strangularem*). Crec ara que d'aquest s'extragué el mot *trangolar* 'empassar-se, engolir' d'un altre pasatge de les *VidesR*: no em convenç ja el que en vaig dir en *LleuresC*, 361, però vegeu allà perquè tanmateix pot haver-hi influència auxiliar dels factors que allí indico: en efecte *es-trangolar* feia l'efecte d'una negació d'un *trangolar*, i aquest per tant prenia el significat de fer el contrari del qui s'estrangula. *Estrangular-se* és 'migrar-se de fam' (més aviat que 'morir-ne', crec) en un passatge de StVicentF: «estigüé pensant: —Com és açò que han dit? No-s pot fer; yo nunca menjaré fins haja trobat com és açò. —Axi se *estrangolà*» (*Sermons* II, 56.24).

Efectivament, aqueix és el significat que el mot presenta en una altra variant antiga, *estrangolir*: «Un minyó molt pobre --- no trobava qui res li donàs --- en tant que li era vijares que perís de fam; e, com *estrangolis* e fos ja en punt de morir ---», *Cürial* I, 105. I és perquè el mot havia entrat en contacte o contaminació amb el grup del cat. *engolir* i cast. *engullir* (cf. el que he dit de *trangolar*). Ara bé en l'Alta Ribagorça i Sobrarbe -LL- dóna -t- (< t̃), i a Benasc tinc recollir *estrangulí* per «estrangular» (cf. la vall benasquesa de *Vaticelles* VALLICELLAS, *Mondicieto* MONTICELLUM, etc.). *AlcM* testifica *estrangollar* per 'escanyar' a l'Alguer i per 'engolir' a Ager, *estrangolir* 'engolir' en Pero Martíneç.

DERIV.: *Estrangulació*, *Estrangulador*, *Estrangulament*, *Estràngol* [c. 1500, *Diec*; i formes semblants en cast. ant. i port. ant., *DCEC*, 445.42]. *Estrangolons* (M. Agustí), en el qual intervingué la influència del sinònim *gotirlons* dissim. de *gotornons*.

ESTRANGÚRIA, pres del gr. *σπραγγουρία* id., compost de *σπράγγε* 'gota' (*σπραγγός* 'degotant') amb *οὐρέω* 'jo orino'. □ 1.ª *doc.*: c. 1500, Cauliac.

Estrans(e)it, V. *trànsit* *Estrany*, *estranyar*, *estranyat*, *estranyedat*, *estranyesa*, V. *extra* *Estrapada*, *estrapar*, V. *estirp*

ESTRAPERLO, 'pràctica fraudulenta o il·legal', 'comerç il·legal', en particular 'venda a preus il·legals', de *Straperlo*, nom d'una espècie de ruleta on la sort po-